

УДК 373.091.12:316.62

DOI: 10.24144/2524-0609.2019.44.53-58

Дем'янчук Олена Олексіївна

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедра педагогіки й андрагогіки

КЗ «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради
м.Житомир, Україна
alena-demja@rambler.ru

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-1845-9664>

Адамович Ірина Валентинівна

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедра педагогіки й андрагогіки

КЗ «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради
м.Житомир, Україна
adamovich-irina@ukr.net

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-5688-0516>

«ШКОЛА МОЛОДОГО ПЕДАГОГА» ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГА

Анотація. Статтю присвячено актуальній проблемі професійної адаптації молодих педагогів в умовах педагогічної діяльності у закладі загальної середньої освіти. Мета статті: визначити та охарактеризувати середовище соціально-педагогічної адаптації молодого педагога для набуття та подальшого відтворення соціального досвіду у педагогічній діяльності. Під час проведення дослідження було застосовано проблемно-цільовий та системно-структурний методи аналізу наукових джерел по даній тематиці та метод діагностування (спостереження, анкетування, опитування, інтерв'ювання, бесіда) – для визначення та оцінювання рівня соціальної адаптації молодих педагогів. Результатами дослідження є структурування роботи «Школи молодого педагога» у закладі загальної середньої освіти. Окреслено основні функційні етапи формування гностичних умінь молодих педагогів у «Школі». Сформульовано основні аспекти діяльності даної форми роботи. Визначено можливості та призначення функціонування «Школи» у структурі методичної роботи з молодими вчителями, що сприятиме соціально-педагогічній адаптації випускників педагогічних вузів у їх професійній діяльності.

Ключові слова: «Школа молодого педагога»; соціальна адаптація; професійна соціально-педагогічна адаптація.

Вступ. Перші роки роботи педагога у закладі загальної середньої освіти – це час соціально-психологічної та професійно-діяльнісної адаптації випускника вищого педагогічного вузу до умов роботи у школі. Аналіз сучасних підходів та моделей адаптації, розвитку особистісних і професійних якостей засвідчує про одну суттєву загальну ознаку – усі концепції виходять з того, що даний процес розпочинається разом із входженням у професійну діяльність та з професійним становленням. При цьому зазначимо, що адаптація є необхідною складовою і початковим етапом виробничої діяльності незалежно від сфери та фаху діяльності (Бондаренко, 2004).

Загалом адаптація є передумовою соціальної активності, і водночас – показником рівня її розвитку. У цьому контексті можна виокремити вісім видів адаптації молодого вчителя: професійну, соціально-психологічну, соціальну, правову, громадсько-політичну, психофізіологічну, побутову й кліматогографічну.

Притримаємось думки, що відповідність деяких якостей індивідуальності особливостям діяльності, в першу чергу, професійній, є однією з умов показників адаптованості особистості. Відтак, особливим видом адаптації є професійна, що характеризується не тільки пристосуванням, але входженням до активної діяльності. Для молодого фахівця професійна адаптація – це засвоєння професійних і соціальних функцій і норм, активне включення в життя трудового колективу.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Як інноваційна ідея компетентнісний підхід векторного спрямування освітнього процесу визначений одним із пріоритетних (Г. Єльнікова, Н. Бібік, О. Пометун); професійна підготовка своєю результативністю формує у педагогічного працівника, в першу чергу, установку готовності до змін в умовах інформацій-

ного суспільства, формування умов для оволодіння комплексом компетенцій (С. Калашнікова, Г. Селевко). Питаннями соціальної адаптації під час здійснення професійної діяльності цікавились ряд науковців, серед яких можна назвати І. Милославова, В. Трубніков, Д. Андрєєва, Я. Щепанський. Одним із найповніших визначень соціальної адаптації можна виділити те, що запропонував В. Паригін. Праці ряду науковців охоплювали питання професійного становлення (Л. Вовк), адаптації молодого вчителя (Т. Кухарчук, С. Овдей та ін.).

Метою статті є окреслення основних аспектів етапів створення та функціонування «Школи молодого педагога» в структурі шкільної методичної роботи та професійної соціально-педагогічної адаптації молодого вчителя.

Завдання дослідження: теоретичне обґрунтування, проектування, наповнення змістом етапів функціонування та результативність школи для молодих педагогів у закладі загальної середньої освіти.

Методи дослідження. Основний акцент зроблено на проблемно-цільовому, системно-структурному методах аналізу даної тематики в наукових творах, а також методі діагностування. Презентовано головні аспекти соціально-педагогічних адаптаційних процесів діяльності молодих учителів

Виклад основного матеріалу. У реформі освіти «провідне місце відводиться вчителям нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін» (Наказ МОН ..., 2018).

Як структурний компонент професійної діяльності молодого вчителя, вчителя, який буде працювати в школі нової формації, пропонуємо розглянути *соціально-педагогічну адаптацію*, що виконує функцію

професійної соціалізації молодого педагога в умовах закладу загальної середньої освіти.

Соціалізація рядом науковців розглядається як процес набуття і подальшого відтворення соціального досвіду (Столяренко, 2003). Так, на думку Ю.П.Крисюка соціальну адаптацію можна охарактеризувати як багатогранний процес «олюднення», що включає біологічні передумови та безпосереднє входження індивіда до соціального середовища, а саме: соціальне пізнання, соціальне спілкування, включає предметний світ речей і всю сукупність соціальних функцій, ролей, норм, прав, обов'язків тощо; активне переоблаштування навколишнього (як природного, так і соціального) середовища; зміну й активне перетворення власне людини, її всебічний і гармонійний розвиток (Парыгин, 1971).

У нашому випадку йдеться про соціально-професійний досвід, що передбачає: 1) реалізацію своєї соціальної ролі – вчителя-предметника; 2) спілкування у колективі учнів та педагогів; 3) запобігання та розв'язання конфліктів у середовищі професійної діяльності тощо.

Окрім того, соціалізація передбачає подальше відтворення набутого соціального досвіду, передачу накопичених професійних знань та досвіду професійного спілкування всім його учасникам.

Таким чином, можна говорити про професійну соціально-педагогічну адаптацію молодого педагога як: 1) процес пристосування молодого фахівця до нових соціально-професійних умов в середовищі загальноосвітнього навчального закладу; 2) процес пізнання та засвоєння молодим педагогом *нових соціально-професійних ролей* – вчителя-практика, вихователя, члена педагогічного колективу, найманого працівника, керівника дитячого колективу тощо; 3) активне пізнання та освоєння соціально-професійного простору освітнього закладу за допомогою реалізації професійних навичок, апробації знань та вмій, отриманих у процесі навчання у ВНЗ, самоосвіти та самовдосконалення як фахівця; 4) пізнання та засвоєння молодим педагогом *норм і цінностей нового освітнього професійного середовища* (Чугунова, 2019).

Підтримати бажання вчителя розвиватись, особливо молодого, вчителя нової української школи – один із пріоритетних векторів освітніх процесів у нашій державі, а саме «стимулювання вчителя до особистого і професійного зростання та надання йому академічної свободи» (Розпорядження Кабінету Міністрів України ..., 2016).

За нашими спостереженнями, молодий педагог на початку педагогічної діяльності, як правило, достатньо знає, але мало вмєє. У нього ще не сформовані професійно значущі якості. На цьому етапі молодий вчитель зосереджений на собі, та своїх можливостях. До його чеснот можна віднести те, що він відкритий сприйняттю нового у собі та оточенні, однак знаходиться ще на недостатньому рівні самовизначення в професійній сфері. Важливо, щоб період адаптації не супроводжувався розчаруванням в обраній професії і конфліктами, спровокованими бажанням самоствердитися.

Зазначимо, що процес педагогічної діяльності молодого педагога розпочинається із знайомства з методичними матеріалами, бібліотекою, навчальними кабінетами, з класними колективами, структурою (планами, розкладом, графіками) навчальною, методичною, виховною роботою в школі, документацією, основними вимогами щодо її ведення. Молодому

спеціалісту необхідна постійна товариська допомога. Тому другим кроком в адаптації є організація наставництва досвідченими, творчо працюючими вчителями. Спільно з вчителем-наставником, молодий педагог складає індивідуальний план роботи, спрямований на розвиток його професійних якостей, здатності до постійного особистісного зростання, педагогічної культури, професійної рефлексії (аналіз, осмислення власних дій та висловлювань, самоспостереження, здатність вести постійний внутрішній діалог).

Саме на цьому етапі молодим педагогам краще розпочинати навчання у «Школі молодого педагога» (Адамович та Дем'янчук, 2019), де перш за все, створювати ситуацію успіху через активізацію особистісного переживання стану радості, задоволеності від того, що реалізація мети педагогічної діяльності співпадає з особистісним очікуваннями (що у А. С. Макаренка реалізується у принципі «завтрашньої радості», яку вихованці мають очікувати й, таким чином, рефлексувати). Успіх як педагогічних інструмент розвитку особистості педагога можна диференціювати на такі три види: *передбачуваний*, спрямований у майбутнє, *констатувальний*, коли фіксуються реальні досягнення педагога, *узагальнюючий*, коли очікування успіху поступово стає стійкою потребою особистості, її мотиваційним чинником.

Погоджуємось з думкою, що успішність у навчальній діяльності, реальне переживання успіху у інших видах діяльності, наприклад ігровій, позитивно детермінують подальшу життєву траєкторію людини, її соціальний статус та загальну успішність у майбутньому дорослому житті (Максимов, 2000). Тут переживання успішності можна пов'язати із самореалізацією особистості, яка, відповідно до А. Маслоу, постає особистісним орієнтиром розвитку людини, оскільки успішність заперечує егоцентризм та егоїзм. З огляду на це, саме неуспішність має тенденцію викликати захисну реакцію – підвищену самооцінку, яка є певною функцією егоцентричної позиції людини (Адамович та Дем'янчук, 2018; Адамович та Дем'янчук, 2019; Спиваковская, 1988).

Ситуацію професійного успіху необхідно створювати протягом усього періоду навчання в «Школі молодого педагога» під час бесід з молодими педагогами, у процесі спостережень за їх педагогічною діяльністю.

Місце «Школи молодого педагога» у структурі методичної роботи з молодими вчителями зазначено на рис. 1.

Наведемо етапи формування гностичних умінь у Школі та головні аспекти її діяльності, що було презентовано на онлайн-конференції (Адамович та Дем'янчук, 2019), але формат статті дає можливість більш розширено подати матеріал по темі:

I етап (початковий) передбачав наступні заходи; закріплення наставників, визначення завдань щодо підвищення методичного й фахового рівня молодого спеціаліста; посвяту в молоді педагоги. Обговорення відкритих уроків і позакласних заходів; взаємовідвідування уроків, вивчення досвіду колег; участь у колективній і груповій формах методичної роботи; вивчення нормативно-правової бази, програмово-методичної, матеріально-технічного забезпечення навчально-виховного процесу; створення постійно діючих консультативних пунктів для молодого вчителя; діагностика утруднень у роботі молодого педагога; дослідження рівня психофізичного комфорту молодого вчителя. Підведення підсумків, аналіз результатів роботи.

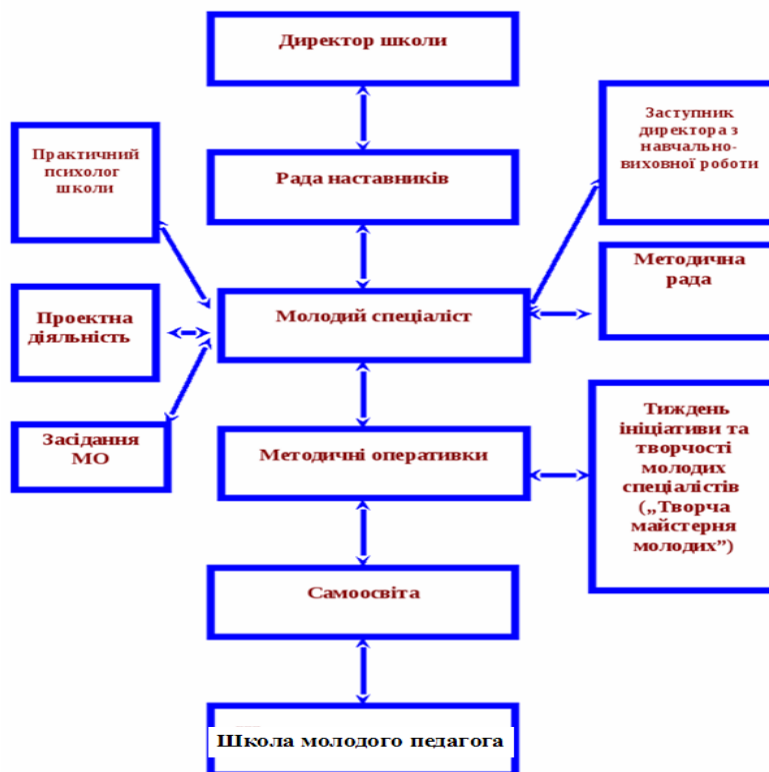

Рис. 1. Структура методичної роботи з молодими вчителями

II етап (творчо-пошуковий) спрямовувався на подолання труднощів в навчально-виховній роботі, підвищення ефективності діяльності молодого вчителя та передбачав такі заходи: звіт наставника та молодого вчителя про виконання індивідуального плану (аналіз проблем), самодіагностику професійної діяльності; ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, вивчення інноваційних методів викладання предмету та науково-пошукова робота щодо розробки ефективних педагогічних методик; створення банку інформації з проблемних питань; самоаналіз відкритих уроків; Роботу з обдарованими учнями; аналіз участі молодого спеціаліста у семінарах, методоб'єднаннях; тиждень молодого вчителя; використання мультимедійних технологій на уроках; прогнозування, плани, виконання рекомендацій на наступний рік.

III етап (підсумковий) включав такі заходи: аналіз роботи ради наставників з молодим учителем; рефлексивну оцінку процесу роботи і її результатів з молодим учителем; проведення відкритих уроків, їх самоаналіз; проектування завдань з розвитку творчого потенціалу учнів; моніторинг навчальної діяльності; проектування за методом Intel; аналіз показників готовності молодого вчителя до інноваційної діяльності; презентацію теоретичних розробок, практичної апробації особистих матеріалів; випуск газети «Молодий вчитель»; підведення підсумків роботи з молодим спеціалістом щодо підвищення свого методичного й професійного рівня у контексті формування в нього гностичних умінь.

Важливо зазначити, що кожний молодий педагог з перших днів своєї педагогічної діяльності спільно зі своїм наставником готує «Портфоліо молодого педагога», де зібрані необхідні поради, рекомендації та матеріали, які необхідні для його професійної діяльності в період становлення. У портфоліо входять: загальні відомості про педагога; діагностика успішності; нормативні документи; відкриті уроки; доповіді,

публікації, творчі роботи; роботи учнів; дидактичні матеріали. Портфоліо постійно поповнюється, відтак, поступово стає «центром самоосвіти» вчителя.

Значна увага в «Школі молодого вчителя» приділяється певним напрямам, які відображені у відповідному плані.

Значна увага приділялася такій формі індивідуально-методичної роботи як консультація, у межах якої педагоги отримували конкретні поради щодо актуальних проблем педагогічної діяльності. Педагоги експериментальної групи отримували допомогу не тільки від наставника, а й від керівник методичного об'єднання, заступника директора, психолога, досвідчених учителів, класних керівників.

Формування рефлексивності та сенситивності педагогів постає однією з важливих педагогічних умов розвитку гностичних вмінь у молодих педагогів у процесі професійного становлення. При цьому розвиток ресурсів сензитивності визначається важливою передумовою розвитку емпатійності педагогів як основи їх гностичної діяльності, у той час як розвиток їх афективно-перцептивної сфери дозволяє збагатити репертуар емоційних станів педагогів, допомагає розвинути у них сенсорні канали сприйняття дійсності. У цьому процесі може використовуватися досвід НЛП (Трансформація личности ..., 1995). Сенсорне сприйняття світу здійснюється за допомогою трьох сенсорних каналів (аудіального, візуального, кінестетичного), коли в більшості людей один з сенсорних каналів є провідним, а два інших – недостатньо розвинені. Це обмежує можливості когнітивної взаємодії з навколишньою дійсністю, яка збуджується, коли інтеракції людини та світу не можуть бути повноцінними та емпатійно насиченими. Варто зазначити, що розвиток перцептивної сфери реалізується у контексті розвитку емоційної сфери, оскільки сенсорні механізми сприйняття світу невіддільні від емоційних.

У зв'язку з цим ми прагнули розвивати в молодих педагогів *культуру саморегуляції певних вольових якостей*. Психологи, педагоги і філософи визнають, що однією з наріжних характеристик особистості є її здатність здійснювати творчий вибір, бути вільною, коли свобода особи, її автономність, постають важливими чинниками формування творчої особистості та її «Я»-концепції.

Зазначимо, що воля людини пов'язана з умінням контролювати свою поведінку і керувати нею, що зумовлює необхідність формування у навчальному процесі вольових якостей, волі як свідомої основи людської поведінки та наріжної соціально-психологічної умови існування особистості. Отже, свобода людини це, насамперед, спроможність тією чи іншою мірою контролювати власну поведінку, коли остання виявляється залежною від людського «Я». Контроль поведінки (інтернальний локус контролю, за Дж. Роттером), як засвідчують результати дослідження, корелює із відповідальністю – інтегральною властивістю особистості. Таким чином, вона як психосоціальна якість є чи не найсуттєвішим моментом актуалізації людського «Я», необхідною умовою розумного буття людини, яке немислиме без свободи, а, отже, неможливе поза контролем своєї поведінки, що виражається у відповідальності: людина не може бути відповідальною за те, чого вона не в змозі контролювати (Тернопільська, 2003).

Послугуємося також дослідженнями, які доводять, що формування волі відбувається у процесі подолання перешкод у системі автономної поведінки, коли людина діє вільно та може приймати відповідальні рішення (Симонов, 1987). Таким чином, розширення системи автономної поведінки педагога (через включення його у систему неперервної професійної освіти та самоосвіти) дозволило певним

чином розвинути у молодого вчителя високі вольові якості, які сприяли подальшому процесу самоосвіти у межах освіти впродовж життя.

Окрім психолого-педагогічних методів розвитку вольової саморегуляції, формування вольових якостей здійснювалося у Школі за допомогою рольових тренінгів, оскільки людина виконує сукупність соціальних ролей, що є основним засобом реалізації її соціальної активності. Розвиток особистості молодого вчителя в сенсі її вольового самовираження проходить шляхом розширення рольового репертуару в процесі звільнення від рольової фіксованості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Огляд змістового наповнення поняття соціально-педагогічної адаптації дозволяє виокремити аспекти – це: а) складова соціалізації особистості; б) процес взаємодії особистості та соціально-педагогічного середовища; в) результативність вирішення проблеми соціально-педагогічної адаптації молодого вчителя за умови сприйняття особистістю норм суспільства та наявності середовища, що сприятиме розкриттю позитивних якостей цієї особистості, за підтримки безпосереднього оточення під час реалізації професійної діяльності. Одним із напрямів методичної роботи з молодими учителями на нашу думку, є саме формування такого середовища за рахунок впровадження на базі ЗЗСО «Школи молодого педагога». Перспектива нашого дослідження лежить саме в площині розробки практичних рекомендацій щодо розвитку чотирьох аспектів діяльності особистості: фізичного, емоційно-психічного, соціального та духовного, які є визначеними у нормативних документах освіти і у людському суспільстві; розкриття, розуміння та сприйняття їх сутності сприятиме формуванню успішної та гармонійно розвинутої особистості.

Список використаної літератури

- Адамович І., Дем'янчук О. Методика формування гностичних умінь молодих педагогів засобами дистанційного навчання у період підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2018. Випуск 1 (42), Частина I. С.53–58.
- Адамович І., Дем'янчук О. Школа молодого педагога як формувальне середовище педагога Нової української школи / Проблеми та інновації у природничо-математичній, технологічній і професійній освіті (VIII-а Міжнародна науково-практична онлайн-інтернет конференція, присвячена 100-річчю І.Г.Ткаченка, 05-23.04.2019 р., Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка). URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-onlain-internet-konferentsiia-problemy-ta-innovatsii-u-prirodnycho-matematychnii-tekhnohichnii-i-profesiinii-osviti/pro-konferentsiui> (дата звернення: 24.04.2019).
- Бондаренко І. І. Психологічні умови ефективної професійної адаптації психологів-початківців: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Бондаренко Ірина Ігорівна. К., 2004. 198 с.
- Максимов С. Д. Современное состояние генетических исследований в психологии. Практична психологія та соціальна робота. 2000. № 6. С. 3–10.
- Наказ МОН України № 36 від 15.01.2018 р. «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://goo.gl/C6iSjU> (дата звернення: 02.03.2019).
- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 988-р від 14 грудня 2016 р. «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». URL: <https://goo.gl/N53D9s> (дата звернення: 02.03.2019).
- Парьгин Б.Д. Основы социально-психологической теории. М.: Мысль, 1971. 352 с.
- Симонов П. В. Мотивированный мозг. М.: Наука, 1987. 270 с.
- Спиваковская Л. С. Профилактика детских неврозов: комплексная психологическая коррекция. М.: Изд. МГУ, 1988. 198 с.
- Столяренко А. М. Общая и профессиональная психология: учеб. пособ. М.: Издательство Юнити-дана, 2003. 216 с.
- Тернопільська В. І. Психологія для старшокласників (від самопізнання до соціальної відповідальності): навч. посібник. Київ: Вид. Учб. літ., 2003. 229 с.
- Трансформация личности: нейролингвистическое программирование / [анализ и комментарии О. Ксендзюк]. Одесса: Хаджибей, 1995. 352 с.
- Чугунова Е. А. Профессиональная адаптация педагогических кадров в условиях образовательного комплекса [Електронний ресурс]. URL: www.sano.ru/publik/Fev_konf/82.doc (дата звернення: 02.03.2019).

References

- Adamovych, I., & Demyanchuk, O. (2018). Metodyka formuvannya hnostychnykh umin molodykh pedahohiv zasobamy dystantsiynoho navchannya u period pidvyshchennya kvalifikatsiyi v systemi pislyadyplomnoyi osvity [Method of formation of gnostic skills of young teachers by means of distance learning during the period of professional development in the system of postgraduate education]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work, 1(42)*, Part I, 53–58. [in Ukrainian].

Adamovych, I., & Demyanchuk, O. (2019, April). Shkola molodoho pedahoha» yak formuvalne seredovyshe pedahoha Novoyi ukrayinskoyi shkoly [School of a Young Teacher as a Formation Environment for a Teacher of the New Ukrainian School]. Proceedings of the VIII-th International scientific-practical conference «Problems and Innovations in Natural Sciences, Technology and Vocational Education». Retrieved from <https://www.cuspu.edu.ua/ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-onlain-internet-konferentsiia-problemy-ta-innovatsii-u-pryrodnycho-matematychnii-tehnolohichnii-i-profesiinii-osviti/pro-konferentsiiu> (last accessed: 24.04.2019).

Bondarenko, I.I. (2004). Psykholohichni umovy efektyvnoyi profesiynoyi adaptatsiyi psykholohiv-pochatktivtiv [Psychological conditions of effective professional adaptation of psychologists-beginners] (Unpublished Candidate's Dissertation). G.Kostiuk Institute of Psychology of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv. [in Ukrainian].

Chuhunova, E.A. (2019). Profytsional'naya adaptatsyya pedahohycheskykh kadrov v uslovyyakh obrazovatel'noho kompleksa [Professional adaptation of pedagogical personnel in the conditions of the educational complex]. Retrieved from www.sano.ru/publik/Fev_konf/82.doc (last accessed: 02.03.2019).

Ksendzyuk, O. (ed.). 1995. Transformatsyya lychnosti: neyrolynhvystycheskoe prohrammyrovanye [Personality Transformation: Neurolinguistic Programming]. Odessa: Khadzhybey. [in Russian].

Maksymov, S.D. (2000). Sovremennoe sostoyanye henetycheskykh yssledovanyy v psykholohyy [The modern state of genetic research in psychology]. *Practical Psychology and Social Work*, 6, 3–10. [in Russian].

Nakaz MON Ukrayiny № 36 vid 15.01.2018 r. «Pro zatverdzhennya Typovoyi osvith'oyi prohramy orhanizatsiyi i provedennya pidvyshchennya kvalifikatsiyi pedahohichnykh pratsivnykiv zakladamy pislyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 36 dated January 15, 2018 «On Approval of the Model Educational Program for the Organization and Extension of Teachers' Training by Postgraduate Pedagogical Education Institutions.]. Retrieved from <https://goo.gl/C6iSjU> (last accessed: 02.03.2019).

Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny № 988-r vid 14 hrudnya 2016 r. «Pro skhvalennya Kontseptsiyi realizatsiyi derzhavnoyi polityky u sferi reformuvannya zahal'noyi seredn'oyi osvity «Nova ukrayins'ka shkola» na period do 2029 roku» [The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 988-r of December 14, 2016 «On Approval of the Concept for the Implementation of State Policy in the Reform of General Secondary Education» New Ukrainian School «for the Period until 2029»]. Retrieved from <https://goo.gl/N53D9s> (last accessed: 02.03.2019).

Paryhin, B.D. (1971). Osnovy sotsyalno-psykholohycheskoy teoryy [Fundamentals of socio-psychological theory]. Moscow: Mysl. [in Russian].

Symonov, P.V. (1987). Motyvirovanny mozg [Motivated brain]. Moscow: Nauka. [in Russian].

Spyvakovskaya, L.S. (1988). Profylaktyka det-skykh nevrozov: kompleksnaya psykholohycheskaya korrektsyya [Prevention of childhood neuroses: complex psychological correction]. Moscow: MGU. [in Russian].

Stolyarenko, A.M. (2003). Obshchaya y profytsionalnaya psykholohyya [General and professional psychology]. Moscow: Yunyty-dana. [in Russian].

Ternopil'ska, V.I. (2003). Psykholohiya dlya starshoklasnykiv (vid samopiznannya do sotsial'noyi vidpovidal'nosti) [Psychology for senior pupils (from self-knowledge to social responsibility)]. Kyiv: Uchbova literatura. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.04.2019 р.

Стаття прийнята до друку 30.04.2019 р.

Демянчук Елена

кандидат педагогических наук, старший преподаватель
кафедра педагоги и андрагогики

КЗ «Житомирский областной институт последипломного педагогического образования» Житомирской
областной рады
г.Житомир, Украина

Адамович Ирина

кандидат педагогических наук, старший преподаватель
кафедра педагоги и андрагогики

КЗ «Житомирский областной институт последипломного педагогического образования» Житомирской
областной рады
г.Житомир, Украина

«ШКОЛА МОЛОДОГО ПЕДАГОГА» КАК СРЕДА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ ПЕДАГОГА

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме профессиональной адаптации молодых педагогов в условиях педагогической деятельности в общеобразовательных заведениях. Цель статьи: обозначить и дать характеристику среды социально-педагогической адаптации молодого педагога для наработки и дальнейшего использования социального опыта в педагогической деятельности. Во время проведения исследования было использовано проблемно-целевой и системно-структурный методы анализа научных источников по данной тематике, а также метод диагностирования (наблюдение, анкетирование, опрос, интервьюирование, беседа) – для оценивания уровня социальной адаптации молодых педагогов. Результат исследования – структурирование работы «Школы молодого педагога» в общеобразовательных заведениях. Выделено основные функциональные этапы формирование гностических умений молодых педагогов в «Школе». Сформулировано основные аспекты деятельности данной формы работы. Обозначены возможности и назначение функционирования «Школы» в структуре методической работы с молодыми учителями, что будет способствовать социально-педагогической адаптации выпускников педагогических вузов в их профессиональной деятельности.

Ключевые слова: «Школа молодого педагога»; социальная адаптация; профессиональная социально-педагогическая адаптация.

Demyanchuk Olena

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer
Department of Pedagogy and Andragogy
Zhytomyr Regional Institute of Postgraduate Teacher Education
Zhytomyr, Ukraine

Adamovych Iryna

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer
Department of Pedagogy and Andragogy
Zhytomyr Regional Institute of Postgraduate Teacher Education
Zhytomyr, Ukraine

FORMATION OF GONOSTIC LESSONS IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF YOUNG PEDAGOGES

Abstract. The article is devoted to the actual problem of professional adaptation of young teachers in the conditions of pedagogical activity in the institution of general secondary education. The purpose of the article: to define and characterize the environment of social and pedagogical adaptation of the young teacher for acquiring and further reproduction of social experience in pedagogical activity. During the research, the problem-target and system-structural methods of analysis of scientific sources were applied. That method of diagnosis (observation, questioning, questioning, interviewing, conversation) - to determine and evaluate the level of social adaptation of young teachers. The results of the study are structuring the work of the «School of a Young Teacher» at the institution of general secondary education. The main stages of formation of gnostic skills of young teachers in «School» are outlined. The basic aspects of the activity of this form of work are formulated. The possibilities and directions of «Schools» in the structure of methodical work with young teachers are determined. The influence of the «School of a Young Teacher» on the socio-pedagogical adaptation of graduates of pedagogical universities in their professional activities. In addition to psychological and pedagogical methods of the development of voluntary self-regulation, the formation of volitional qualities was carried out in the School through role-based trainings, since a person fulfills a set of social roles, which is the main means of realizing his social activity. The development of the personality of a young teacher in the sense of his volitional expression goes through the expansion of the role repertoire in the process of liberation from role-fixation. The prospect of our study lies precisely in the design of practical recommendations for the development of the four aspects of personality: physical, emotional, psychological, social and spiritual, which are defined in the normative documents of education and in human society; disclosure, understanding and perception of their essence will contribute to the formation of a successful and harmoniously developed personality.

Key words: young teacher; «School of a Young Teacher»; social adaptation; professional social and pedagogical adaptation.